

Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej zaprasza do udziału
w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt.

TWÓRCY / WYTWÓRCY / PRZETWÓRCY
Wokół problematyki wzornictwa regionalnego

Konferencja odbędzie się w dniach **8-9 czerwca 2018 roku** w Kaliszu

W roku 1950 powstała Kaliska Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Artystycznego, która była jedną z kilkudziesięciu spółdzielni wchodzących w skład Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego zwanej Cepelią. Kaliska spółdzielnia powstała na bazie 6 zakładów, a przez wiele lat w jej ramach pracowali twórcy ludowi i rzemieślnicy, specjalizujący się w produkcji tkanin odzieżowych i dekoracyjnych, haftów i koronek maszynowych oraz ręcznych, a także w malowaniu tkanin i zdobnictwie porcelany. Ich prace nawiązywały do tradycyjnego zdobnictwa kaliskiego i wielkopolskiego rzemieśnictwa. Nieodłącznym elementem krajobrazu miejskiego Kalisza był sklep Cepelii umiejscowiony na rynku i istniejący nieprzerwanie aż do likwidacji w 2012 roku. Tym samym zakończył się pewien ważny etap współpracy kaliskich twórców ludowych i rzemieślników z tą jedną z najbardziej rozpoznawalnych instytucji w Polsce.

Dziedzictwo Cepelii zajmuje ważne miejsce w historii polskiego wzornictwa przemysłowego oraz mariażu projektowania z „ludowością”. Inspiracją dla konferencji niech będą słowa Tadeusza Więckowskiego – wieloletniego prezesa Zarządu Cepelii, który w publikacji „Ginące piękno. Artystyczne rękodzieło ludowe w Polsce” (Warszawa 1987, s. 31) tak pisał: *Od chwili powstania Cepelii podstawowe znaczenie w jej działalności miały sztuka i rękodzieło. (...) celem związku Cepelia jest tworzenie nowych i kultywowanie tradycyjnych wartości kultury materialnej, organizowanie i rozwijanie rękodzieła ludowego i artystycznego, sztuki ludowej i przemysłu artystycznego.*

W ramach konferencji chcemy Państwa zaprosić do rozpoczęcia dyskusji nad kondycją współczesnego rękodzieła i rzemiosła oraz jego związku z projektowaniem. Interesować nas będzie przede wszystkim zagadnienie **wzornictwa regionalnego**, sposobów jego zastosowania we współczesnym świecie oraz kierunków jego upowszechniania. Pragniemy zintegrować wiedzę z zakresu nauk społecznych i humanistycznych oraz nauk o sztuce dotyczącą zapotrzebowania przez różne środowiska na przedmioty i przestrzenie odwołujące się do dziedzictwa kulturowego regionów. Interesują nas nade wszystko te regiony, których wzornictwo nie jest dobrze znane poza kręgiem specjalistów, a w których naszym zdaniem tkwi wciąż nieodkryty potencjał. Konferencja dotyczyć ma szerszej refleksji nad tym, czym dla współczesnych badaczy oraz projektantów, twórców nieprofesjonalnych i profesjonalnych może być dziedzictwo kulturowe i społeczne Cepelii.

Warto przypomnieć, że dla celów badawczo-organizacyjnych przyjęto w samej Cepelii kryterium podziału na regiony etnograficzne, o czym świadczy przytoczony fragment pochodzący z „Informatora dla sprzedawcy” (Warszawa 1989, s. 7): *Dla celów tego opracowania zastosowano podział na większe i mniejsze terytoria, wyróżniające się pod względem stanu zachowania, względnie bogatych tradycji sztuki i rękodzieła ludowego, które rozwijają lub wykorzystują w różnych formach spółdzielnie Cepelii.* Kryterium podziału regionalnego wypracowanego przez Ośrodek Badawczo-Rozwojowy „Cepelia” przypominał też Jerzy Damrosz w swojej publikacji „Region i regionalizm. Studium interdyscyplinarne” (Warszawa 1987, s. 69-70). Proponujemy Państwu, by poniższy podział stał się źródłem refleksji nad współczesnym stosunkiem do dziedzictwa regionów w zakresie wzornictwa:

1. Regiony o bogatej tradycji, świadome wartości własnej kultury, znane i reklamowane (Łowickie, Kurpie, Podhale i Opoczyńskie);
2. Regiony o bogatej tradycji, mało zurbanizowane, a jednocześnie w mniejszym stopniu poddane ingerencji instytucji opiekuńczych i w mniejszym stopniu „dowartościowane” (Lubelskie, rzeszowskie, Podlasie);
3. Regiony o ciągłym podłożu kulturowym, ale stosunkowo wcześniej zurbanizowane (Wielkopolska, Górny Śląsk);
4. Regiony o dużym przemieszaniu kulturowym, w znacznym stopniu bez ciągłości podłoża, gdzie nastąpiło zderzenie tradycji kilku grup etnograficznych (Dolny Śląsk, Szczecińskie, Koszalińskie, Mazury).

Mając świadomość anachroniczności powyższego podziału zachęcamy do zaprezentowania wyników swoich badań oraz artystycznych poszukiwań przede wszystkim w oparciu o dziedzictwo regionów zaliczonych do grup drugiej, trzeciej i czwartej. Zachęcamy do podzielenia się swoimi doświadczeniami i refleksjami, a przede wszystkim do odpowiedzi na pytania: Czy istnieje coś takiego jak wzornictwo regionalne, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o trudnej ikonograficznej identyfikacji w zakresie wzornictwa? Jaka jest sytuacja społeczna i zawodowa rzemieślników oraz artystów nieprofesjonalnych w sytuacji współpracy (lub jej braku) z artystami profesjonalnymi? W jakich regionach tkwi potencjał wzorotwórczy i w jaki sposób przebiega proces upowszechniania owego wzornictwa na szerszą, ponadregionalną skalę?

Tak zarysowana problematyka konferencji wpisuje się naszym zdaniem w nurt szerszej refleksji, jaką jest zagadnienie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego w myśl postulatów Konwencji UNESCO z 2003 roku w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Obecnie na krajowym rejestrze zjawisk z zakresu niematerialnego dziedzictwa kulturowego widnieją: rusznikarstwo artystyczne, hafciarstwo kaszubskie szkoły żukowskiej, perebory, krakowska koronka klockowa, koronka koniakowska i umiejętność wyplatania kosza „kablęcoka” w Lucimi.

W ramach konferencji przewidziano sesję plenarną, w której referaty wygłoszą zaproszeni goście oraz trzy sesje tematyczne, do których serdecznie zapraszamy i zachęcamy Państwa do nadsyłania swoich propozycji referatów.

TWÓRCY / WYTWÓRCY / PRZETWÓRCY **Wokół problematyki wzornictwa regionalnego**

PLAN KONFERENCJI I SESJE TEMATYCZNE

- **Sesja plenarna, 8 czerwca (piątek), godz. 10:00-11:30**
(Post)dziejstwo Cepelii jako inspiracja dla współczesnych twórców nieprofesjonalnych i profesjonalnych.
- **Sesja 1, 8 czerwca (piątek), godz. 11:30-13:30**
Twórcy. Społeczny status twórcy ludowego w środowiskach lokalnych oraz w świetle badań naukowych.
- **Sesja 2, 8 czerwca, godz. 14:00-16:00**
Wytwórcy. Współczesna rzemieślnicza i rękodzielnicza twórczość ludowa czy przemysł pamiątkarski?
- **Sesja 3, 9 czerwca, godz. 10:00-12:00**
Przetwórcy. Inspiracje tradycyjnym rzemiosłem i sztuką ludową we współczesnych realizacjach.

Podczas konferencji zaprezentowane zostaną także efekty dwóch programów stypendialnych, które były realizowane w 2017 roku w ramach programu stypendialnego „Mistrz tradycji” dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, program „Kultura ludowa i tradycyjna”. Obydwa dotyczyły tradycji układania czepców, a realizowane były w Jarocinie (*Mistrzynie czepców. Warsztaty haftowania i układania czepców Stanisławy Kowalskiej z Goliny*, instytucja realizująca projekt: Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu) oraz Krobi (*Czas na kopcorki*, z mistrzynią Beatą Kabałą, instytucja realizująca projekt: Gminne Centrum Kultury i Rekreacji w Krobi).

Dodatkowo, zorganizowane będzie zwiedzanie Dworku Marii Dąbrowskiej w Russowie i Rezerwatu Archeologicznego w Kaliszu-Zawodziu.

ZGŁOSZENIA:

Zgłoszenia **referatów** prosimy przesyłać do dnia **15 marca 2018 roku** na adres sekretarz konferencji mgr Karoliny Dziubatej: k.dziubata@gmail.com

Zgłoszenia **uczestnictwa** prosimy przesyłać do dnia **10 maja 2018 roku** na adres: sekretarz konferencji mgr Karoliny Dziubatej: k.dziubata@gmail.com

OPŁATY:

Opłata konferencyjna dla prelegentów oraz słuchaczy wynosi: **150 zł** (dla pracowników naukowych oraz instytucji kultury, stowarzyszeń i organizacji) oraz **70 zł** (dla studentów i doktorantów). Wpłaty prosimy dokonać do dnia **15 maja 2018 roku** na konto: 91 1090 1128 0000 0001 1318 0139 w tytule przelewu podając „konferencja”.

INFORMACJE ORGANIZACYJNE:

Miejszem odbywania się konferencji jest siedziba Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej, ul. Kościuszki 12, Kalisz. Karta zgłoszeniowa do pobrania ze strony muzeum: www.muzeumwkaliszu.pl

Komitet organizacyjny pozostawia sobie możliwość dokonania wyboru referatów spośród wszystkich nadesłanych propozycji.

Organizatorzy planują wydanie tekstów przygotowanych w oparciu o ogłoszone referaty w formie recenzowanej monografii zbiorowej.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

Sylwia Kucharska, dyrektor Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej

dr hab. Anna Weronika Brzezińska, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu

mgr Karolina Dziubata, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu (sekretarz konferencji)